

Katedra antropologie

PROTOKOL O HODNOCENÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE posudek oponenta

Práci předložil(a) student(ka): Monika Králová

Název práce: Antropologický pohled na ženy v armádě České republiky

Oponoval (u externích oponentů uveďte též adresu a funkci ve firmě): Mgr. Gabriela Fatková, Ph.D.

1. CÍL PRÁCE (uveďte, do jaké míry byl naplněn):

Cíl v práci není jasně definován. V úvodu a závěru se pouze dozvíme, že autorka chce „ukázat svět žen v armádě ČR“, „předložit současnou podobu ženy – vojáka“ nebo „nahlédnout pod pokličku světa žen v této ... profesi“. Autorka se snaží zachytit „každodennost žen v armádě“, „pochopit vlastní důvody, které ženy do armády přivedly“ a chce poukázat „na rozdíly mezi muži a ženami, reakce mužů na ženy tak, jak je vnímají samotné ženy a možnost, snahu a ochotu žen se mužům vyrovnat“. Už samotná formulace cílů věští, že s prací nebude úplně vše v pořádku. Práce je velmi eklektická, do textu jsou zařazena různá témata týkající se žen zaměstnaných v armádě ČR, zcela chybí teoretická východiska práce. Celou práci sjednocuje jeden nepřehlédnutelný princip, a to naprostá nepoznamenanost třemi lety studia sociální a kulturní antropologie.

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, proporcionalita teoretické a vlastní práce, vhodnost příloh apod.):

Text je na první pohled členěn logicky, ale náplně jednotlivých kapitol neodpovídají odbornému úzu, teoretická část vysvětluje základní administrativní a legální rámec působení žen v armádě ČR, pak je do textu zcela neorganicky vložen popis díla Nadvláda mužů od Pierra Bourdieu, ale dále už autorka s tímto textem nepracuje, ani jej nezmiňuje. Teoretická zakotvení díla tak zcela absentují. Některé části textu jsou nadbytečné, nebo alespoň neodůvodněné ve vztahu k celku (např. s. 12-14) nebo například téma „házení granátů“, jež bylo zařazené jenom „z toho důvodu, že kdykoliv se bavím s někým mimo resort armády a zmíním, že jsem voják, tak se téma rozhovoru změní na zbraně, granáty a vojenskou techniku“.

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA (jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, přehlednost členění kapitol, kvalita tabulek, grafů a příloh apod.):

Formální stránka a jazykový projev je v pořádku. Odkazy na literaturu mají přijatelnou formu, ale objevují se v textu zřídka, celé strany textu se autorka obejde i bez jediného odkazu. Přílohy tvoří Text rezoluce 1325 (2000) Rady bezpečnosti OSN, 7 celkem zdařilých tabulek vztahujících se ke kvantitativní části práce a tři fotografie, které nejsou nijak vztaženy k textu a jsou tak pouze estetickým doplňkem celé práce.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z diplomové práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek apod.):

Práce neodpovídá odborným standardům a to především z důvodu absence práce s odbornou literaturou (nepočítáme-li metodické materiály Ministerstva obrany, které jsou nekriticky citovány nikoliv studovány a články z časopisu Vojenské rozhledy), absence teoretického ukotvení a především velkého množství genderově nekorektních tvrzení, které pocházejí spíše z populárního (vojenského?) diskurzu než z vlastní analytické práce.

s. 6 - Genderově nekorektní jazyk „může vadit snad jen vyloženě ortodoxním feministkám, či feministům“.

s. 19 - Omezenou participaci žen v určitých resortech vysvětluje biologickou „nevýhodou“ žen, způsobenou „jejich konstitucí, menstruačním cyklem, těhotenstvím a mateřstvím.“

s. 20 – „Zaměstnání vojáků s sebou nese vznik dodatečných nákladů.“ Jako příklad uvádí větší opotřebení vozidel zapříčiněné „neadekvátní technikou jízdy“.

s. 21-22 - Ženy v armádě po 35. roce považuje za „ekonomickou nevýhodu“ z důvodu větších nákladů na zdravotní péči a „mateřství“ je popisováno jako „znehodnocení znalostí, zkušeností a dovedností“.

Vojenský genderově nekorektní diskurz, v němž je výhradně používán mužský rod i pro ženy zaměstnané v armádě, je hned v úvodu nazván „přijatelným“ (s. 6) a nadále autorkou reprodukován. Ve vlastních zápiscích o sobě autorka referuje výhradně jako o „vojákově“ (s. 33-41), v textu dichotomizuje pojmy „voják“ versus „žena“ (zatímco ženy jsou určeny v celém textu autorky svým genderem, voják je profesní kategorií). Odmítání ženského rodu ve vojenském jazyce jde až tak daleko, že referuje-li autorka o párech ve svém okolí, používá formulaci „vojáci a jejich partneři“ (s. 35), což otevírá více otázek, než zodpovídá.

Práce obsahuje také řadu oslavných frází nevhodných pro tento typ textu:

s. 17 „A ony tuto statečnost a nezištnou obětavost bohatě prokázaly. Za to si zaslouží naši úctu a vděčnost. Zaslouží si, abychom na jejich vpravdě průkopnický počin v naší historii nezapomínali. Vždyť můžeme být na ně hrdí a čerpat z nich sílu.“

s. 26 „Ukazují tak světu starostlivou a oddanou tvář Organizace spojených národů. Ti za svou snahu platí často nejvyšší daň.“

Závěry, k nimž autorka dochází, nemají žádnou oporu v datech a jsou mnohdy zcela nepravdivé.

s. 21 – „V oblasti vzdělávání stejně jako v oblasti zaměstnávání žen v Česku neexistují žádné bariéry.“

s. 21 – „Lze předpokládat, že až se počet žen v ozbrojených silách ustálí, bude hodnostní struktura vojáků korespondovat s hodnostní strukturou vojáků.“ (autorka očividně nesleduje poslední roky celkem neúspěšných kampaní za rovnou participaci žen v politice a předpokládá tedy podle svého nejlepšího svědomí, že v armádě se rovná participace žen automaticky ustaví)

s. 32 – „Zdravotnictví je profese, která je ženám blízká“ (proto v armádě slouží především jako ošetřovatelky)

s. 42 – Dnešní ženy v armádě „ve většině případů mají za partnery taktéž vojáky ... obyčejně mají dvě děti, které nějak nezajímá, čím se jejich rodič živí“. Hypotézu, že většina žen v armádě bude mít středoškolské vzdělání, si autorka na základě rozhovorů se třemi vojákyněmi (včetně autorky) taktéž potvrzuje.

Za nejzdařilejší část práce lze považovat kvantitativní analýzu, která poukazuje na základě viditelných dat na určité tendence, ty si ovšem čtenář musí spíše domyslet, neboť interpretace v textu je velmi omezená. Z dat ovšem rozhodně nevyplývá otevřenost armádní struktury k rovné participaci žen, kterou autorka tolik propaguje a glorifikuje (s. 18, 21). Z velmi nepřesvědčivé kvalitativní analýzy vyplývá ovšem také několik celkem zajímavých postřehů, například že dotazované vojákyně tvrdily, že dávají přednost mužskému kolektivu, přestože pozorování autorky poukazuje na pravý opak, nebo postřeh, že ženské skupiny v armádě vznikají napříč hodnostními rozdíly, zatímco mužské jen výjimečně (s 42).

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (jedna až tři):

- 1) Vypovídá podle vás procentuální zastoupení žen (uvádíte číslo 43%) v resortu obrany o jejich rovné participaci? Navrhněte jiné kritéria měření participace žen.
- 2) Na s. 15 píšete (bez odkazu), že „mužnost je pojem eminentně vztahový“, mohla byste stejnou optikou popsat ženství? Ženství podle Vás není vztahové, tedy budované před očima „těch druhých“?
- 3) Vycházíte z vlastních zápisků a rozhovorů (podle seznamu pramenů s 2 informátorkami a 1 informátorem). Proč vlastní výpovědi uvádíte v plném znění a výpovědi informátorů/informátorek shrnujete, syntetizujete do podoby přehledu? Byl za tím nějaký záměr? Uvědomujete si mocenské konotace takové nevyrovnané formy prezentování výpovědí?

6. NAVRHOVANÁ ZNÁMKA (výborně, velmi dobře, dobře, nedoporučuji k obhajobě):

nedoporučuji k obhajobě

Navrhuji zároveň změnu tématu, protože zde se ukazuje, že působení ve zkoumaném terénu může být pro výzkumníka jak výhodou, tak výrazným omezením

Datum: 15.5.2015

Podpis:

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická
katedra antropologie

